

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

การพยาบาลพระภิกษุอาพาธภายใต้พระธรรมวินัย

สำหรับนักศึกษาพยาบาลในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน

ธนะวัฒน์ รวมสุก¹ วรศักดิ์ ขวัญเจริญทรัพย์² ระพีวรรณ อรุณสุริยศักดิ์³ ลักษณะวิรุฬห์ โชติศิริ⁴

นภาพรพัชร มั่งถึก⁵ ศรีสุนทรา เจริมวรพิพัฒน์⁶ วิวัฒน์ เหล่าชัย⁷

วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,4,5}

โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์^{2,3}

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ⁶

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต⁷

E-mail: tanawat.ru@ssru.ac.th¹

Received 05 Nov 2021

Revised 16 Dec 2021

Accepted 14 Jan 2022

บทคัดย่อ

การเจ็บป่วยทางสุขภาพเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติของมนุษย์ เช่นเดียวกับพระภิกษุที่สามารถเกิดการเจ็บป่วยได้เช่นเดียวกัน ทำให้พระภิกษุต้องเข้ารับการรักษาเพื่อบรรเทาความรุนแรงของการเจ็บป่วยและรักษาการเจ็บป่วยให้ดีขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระภิกษุต้องได้รับการดูแลภายใต้พระธรรมวินัยเป็นสิ่งสำคัญขณะเข้ารับการรักษาพยาบาล เพื่อให้สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัยและสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเหมาะสม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล เพื่อให้ให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตัว ในการให้การพยาบาลแก่พระภิกษุอาพาธ รวมไปถึงเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการทางสุขภาพแก่พระภิกษุได้อย่างเหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัย และช่วยลดการทำผิดต่อหลักพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุที่เข้ารับการรักษาพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ : การพยาบาลพระภิกษุอาพาธ, พระธรรมวินัย, นักศึกษาพยาบาล

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน) ๒๕๖๕

Volume 16 Number 1 (January-June) 2022

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย
Suan Sunandha Academic & Research Review

Nursing Care of Sick Buddhist Monks follows Dharma Discipline

(Tripitaka) for Nursing Students to the Practice in Nursing

Tanawat Ruamsook¹ Worasak Khwancharoensap² Rapeewan Arunsuriyasak³ Luckwirun Chotisiri⁴ Nopbhornphetchara Maungtoug⁵ Srisuntra Jermworapipat⁶ Wiwat Laochai⁷

College of Nursing and Health, Suan Sunandha Rajabhat University^{1,4,5}

Priest hospital, Department of Medical Service^{2,3}

Boromarajonani College of Nursing, Bangkok⁶

Faculty of Nursing, Suan Dusit University⁷

E-mail: tanawat.ru@ssru.ac.th¹

Abstract

Health illness are common occurrence in people. The Buddhist Monk can also cause illness, as a result, the Buddhist Monks need to be admitted to treat the illness better. It's important that the Buddhist Monks must be cared follows Dharma Discipline (Tripitaka) during the admitted in the hospital and can be able to religious practice appropriately. This article aims to offer the guidelines for nursing students to nursing practice and provide nursing students with knowledge, understanding, and skills for caring the sick Buddhist Monks. As well as to encourage nursing students can be approach and provide health service for sick Buddhist Monks appropriately follows Dharma Discipline (Tripitaka) and reduce the issue of disciplinary abuse to the Buddhist Monks who are admitted in the hospital.

Key words: Nursing care of Sick Buddhist Monks, Dharma Discipline (Tripitaka), Nursing Students

บทนำ

พระภิกษุ เป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสถาบันพระพุทธศาสนา เป็นหนึ่งในพระรัตนตรัยอันประกอบด้วย พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ หรือพระภิกษุ เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามหลักธรรม

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน) ๒๕๖๕

Volume 16 Number 1 (January-June) 2022

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยนำมาเผยแพร่และสั่งสอนให้แก่ผู้อื่นรู้ตาม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเกิด ความจริงใจและบำรุงศาสนาให้ดีขึ้น พระภิกษุจึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มิมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากกลุ่มประชากรอื่น เนื่องจากต้องดำเนินชีวิตตามหลักพระธรรมวินัยของพุทธศาสนา เช่น การฉันอาหารที่ได้รับจากการบิณฑบาต จึง ทำให้พระภิกษุไม่สามารถเลือกหรือควบคุมการฉันอาหารได้ (Pongnumkul, Saneha, Panithat, Na Ayuthdaya, & Sangkapong, 2011) และพระภิกษุเชื่อว่า อาหารที่ได้รับมาจากการบิณฑบาตนั้นเป็นการถวาย มาจากความศรัทธา จึงทำให้พระภิกษุต้องฉันอาหารเพื่อตอบสนองความศรัทธา (Lapthananon, 2013) ร่วมกับการขาดการออกกำลังกาย โดยพระภิกษุไม่สามารถออกกำลังกายได้เหมือนกับประชาชนทั่วไป โดยพระภิกษุต้องมีความสำรวมและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชนทั่วไป เพื่อป้องกันการเกิด “โรควิเศษ” หรือ โทษทางโลกหรือข้อเสียหยาที่ชาวโลกติเตียนว่าไม่เหมาะสมกับสมณะ (Attaworakun, Ngamdee, & Cherdsumtia, 2019) จึงส่งผลให้พระภิกษุเกิดความเจ็บป่วยตามมา จากการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของพระภิกษุ พบว่า การเจ็บป่วยของพระภิกษุสูงสุด 5 อันดับโรค ได้แก่ โรคเมตาบอลิซึมและไขมันในเลือดสูง โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคไตวาย และโรคข้อเข่าเสื่อม โดย 3 อันดับโรคแรกเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases : NCDs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุในเขตเมือง ที่พบปัญหาสุขภาพที่สาเหตุมาจากพฤติกรรมสุขภาพ รวมไปถึงการมีข้อจำกัดในการดูแลตนเอง สภาพแวดล้อมทางสังคมเมือง และการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ (Thailand Nursing and Midwifery Council, 2011) ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้พระภิกษุเกิดการเจ็บป่วย และจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลเพื่อรับการรักษาต่อไป

นักศึกษาพยาบาล เป็นบุคลากรทางสุขภาพของการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่ต้องทำการศึกษาทั้งศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล ที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลภายใต้การควบคุม ดูแลของอาจารย์นิเทศหรือพยาบาลวิชาชีพที่มีใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (Johannes, 2001) ในการดูแลภาวะสุขภาพของประชาชนทั่วไป รวมถึงพระภิกษุอาพาธด้วยเช่นกัน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตัว ในการให้การพยาบาลแก่พระภิกษุอาพาธ รวมไปถึงเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเข้าถึงและให้บริการทางสุขภาพแก่พระภิกษุได้อย่างเหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัย และลดปัญหาการผิดหลักพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุที่เข้ารับการรักษาพยาบาลต่อไป

การปฏิบัติการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการดูแลพระภิกษุอาพาธภายใต้พระธรรมวินัย

พระภิกษุเป็นผู้ที่มีวัตรปฏิบัติที่ต้องประพฤติและปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย หลักการให้การพยาบาลจึงมีความแตกต่างกับประชาชนทั่วไปหรือฆราวาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระภิกษุที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ที่จะรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ และไม่มั่นใจต่อการให้บริการด้านสุขภาพขณะที่พระภิกษุเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล (Thamachoti, 2019)

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

พระภิกษุอาพาธ เป็นผู้ป่วยอีกกลุ่มหนึ่งที่นักศึกษาพยาบาลให้การดูแลและให้การพยาบาลขณะขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของรายวิชาทางการพยาบาล การให้การดูแลและการรักษาพยาบาลแก่พระภิกษุอาพาธ ควรคำนึงถึงหลักพระธรรมวินัยและความเหมาะสมในการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อความเหมาะสมทั้งแก่ภิกษุอาพาธที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลผู้ให้การพยาบาล โดยมีหลักการ ดังนี้ (Thammachito, 2017; Priest hospital, Department of Medicine Service, 2017)

การปวารณาตัวต่อพระภิกษุอาพาธ

ขณะที่พระภิกษุอาพาธเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลวันแรก นักศึกษาพยาบาลควรมีการปวารณาตนก่อนให้การพยาบาลร่วมกับทีมสุขภาพ ดังนี้

“ข้าพเจ้าขอปวารณาว่า จะดูแลรับใช้พระภิกษุสามเณรอาพาธที่มารับบริการ ณ โรงพยาบาลสงฆ์ด้วยความตั้งใจ เต็มใจ จะไม่ขัดข้อง ขุ่นเคือง รำคาญ ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามที่อาจเกิดขึ้น ด้วยอนุสงค์ของการปฏิบัตินี้ ขอให้ข้าพเจ้ามีจิตใจผ่องใส อ่อนโยน มีความสุขกับการทำงานทุกวันเทอญ” (ตัวอย่างการปวารณาตนของโรงพยาบาลสงฆ์)

การสื่อสารสัมพันธ์ปฏิบัติต่อพระภิกษุอาพาธ

การปฏิบัติการพยาบาลแก่พระภิกษุอาพาธ การสนทนาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลทางสุขภาพ ควรใช้คำที่เหมาะสม พูดด้วยความเคารพ เพื่อลดความกังวลและสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล โดยมีคำพื้นฐานที่ควรทราบ ดังนี้

คำแทนตัวนักศึกษาพยาบาล/บุคลากรด้านสุขภาพ ใช้คำว่า โยม (ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง) กระผม/ผม ดิฉัน หมอ พยาบาล นักศึกษา ฯลฯ

คำเรียกพระภิกษุ ใช้คำว่า ท่าน หลวงพ่อ หลวงตา หลวงพี่ พรอจารย์ พระคุณเจ้า พระครู ท่านเจ้าคุณ (ใช้กับพระราชาคณะ ตั้งแต่ชั้นสามัญขึ้นไป)

คำที่พระใช้แทนตัวเอง ใช้คำว่า อาตมา หลวงพี่ หลวงตา

คำที่พระใช้ตอบรับ ใช้คำว่า เจริญพร หมายถึง ไช้ ครับ หรือ แสดงว่าท่านรับรู้แล้วตามที่บอกมานอกจากนี้ยังมีคำศัพท์ที่ใช้บ่อยในการให้การพยาบาลแก่พระภิกษุอาพาธ ดังนี้

กล่าวสวัสดี ทักทาย ใช้คำว่า นมัสการ กราบ นมัสการ

กล่าวลา ใช้คำว่า กราบลา กราบ นมัสการ

กล่าวคำเชิญ ใช้คำว่า นิมนต์ อาราธนา

มอบ ให้ ใช้คำว่า ถวาย ประเคน (ใช้กับของหนัก)

กิน รับประทาน ใช้คำว่า ฉัน

นอน ใช้คำว่า จำวัด

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน) ๒๕๖๕

Volume 16 Number 1 (January-June) 2022

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

เงิน / ธนบัตร ใช้คำว่า ปังจ้ย

อาบนํ้า ใช้คำว่า สรงนํ้า

โกนผม โกนหนวด ใช้คำว่า ปลงผม ปลงหนวด

ผู้ดูแล ใช้คำว่า ลูกศิษย์ โยมอุปฐาก

พระสงฆ์ ใช้คำนามว่า รูป

พระพุทธรูป ใช้คำนามว่า องค์

การจะกล่าวคำชมเชยพระสงฆ์ ไม่ควรปรบมือให้ท่าน ควรใช้คำว่า สาธุ แทน

ตัวอย่างการสนทนากับพระภิกษุอาพาธ

นมัสการครับ พระคุณเจ้า ท่านมีอะไรให้กระผม / ผม / ดิฉัน ช่วยไหมครับ/ค่ะ

นิมนต์ท่านนั่งรอแพทย์ / เจ้าหน้าที่ สักครู่จะครับ/ค่ะ

ขออนุญาตถวายยาฉันให้ท่านครับ/ค่ะ ขออนุญาตถวายยาฉีดแก้ปวดให้ท่านครับ/ค่ะ

กราบนมัสการพระคุณเจ้าครับ/ค่ะ

การถวายความรู้และอธิบายในการดูแลสุขภาพ

การดูแลให้การดูแลรักษาพยาบาลพระภิกษุอาพาธในโรงพยาบาลด้วยอาการ หรือโรคต่าง ๆ ที่ท่านได้ อาพาธ บุคลากรที่มีความรู้ในด้านนั้น ควรมีการถวายคำแนะนำ หรือความรู้ให้กับพระภิกษุเพื่อให้ท่านสามารถนำ ความรู้ที่ถวายน่ากลับไปดูแลสุขภาพตนเองได้เมื่อนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลและเมื่อกลับวัด ดังนั้นการถวาย ความรู้ และการอธิบายในขั้นตอนต่าง ๆ จึงต้องให้เหมาะสมและถูกกาลเทศะ ดังข้อปฏิบัติดังนี้

- 1) การแต่งตัวให้เรียบร้อย ถ้าเป็นผู้หญิงควรแต่งตัวให้มิดชิด หรือรัดรูป
- 2) ไม่ควรถวายความรู้อยู่สองต่อสอง หรือลับตาคน
- 3) ควรนั่งสอนให้เรียบร้อย โดยอาจจะนิมนต์ให้พระสงฆ์ท่านนั่งเก้าอี้ โซฟา ก่อน
- 4) ผู้ถวายความรู้ หรืออธิบายไม่ควรนั่งตรงกับพระสงฆ์ ควรนั่งให้เอียงกันเล็กน้อย
- 5) ในกรณีมีสื่อการถวายความรู้ ควรใช้มือการผายมือแทนการชี้นิ้ว

การดูแลภัตตาหารแก่พระภิกษุอาพาธ

การถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุอาพาธ หากไม่มีเหตุจำเป็นทางการแพทย์พยาบาล ควรถวายภัตตาหาร ให้แก่พระภิกษุอาพาธตามที่ท่านต้องการหรือที่ท่านเคยฉันตามปกติ เพียง 1 – 2 มื้อ มื้อแรกจะเริ่มถวายได้เมื่อขึ้น วันใหม่เมื่อท้องฟ้าสว่าง ส่วนมื้อที่สอง ประมาณ 11 นาฬิกา และหากจำเป็นต้องให้พระภิกษุอาพาธฉันอาหาร 3 มื้อ หรือเพิ่มมื้อหลังเที่ยง เพื่อเป็นแผนการรักษา ควรปรึกษาแต่ละรูปโดยตรงว่าท่านยินดีหรือไม่ เนื่องจากการ ฉันทภัตตาหารในยามวิกาลเป็นอาบัติ รวมไปถึง การฉันในเวลาที่ไม่คุ้นเคยจากเวลาที่เคยปฏิบัติ อาจส่งผลให้ พระภิกษุอาพาธเกิดอาการอึดอัด แน่นท้อง และอาหารไม่ย่อยได้

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน) ๒๕๖๕

Volume 16 Number 1 (January-June) 2022

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

การถวายน้ำปานะหลังเที่ยงสามารถปฏิบัติได้ ตามความสะดวกของทางโรงพยาบาล โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือ น้ำหวานเข้มข้นสำเร็จรูปกลิ่นต่าง ๆ นำมาเจือจางและถวายแก่พระภิกษุอาพาธ รวมไปถึง น้ำลำไย น้ำมะตูม น้ำขิง เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 คือ น้ำผลไม้สำเร็จรูป (พระที่เคร่งครัดพระธรรมวินัยจะไม่ค่อยฉัน เนื่องจากมีกากใยของผลไม้ และผัก)

กลุ่มที่ 3 คือ นมประเภทต่าง ๆ เครื่องดื่มช็อคโกแลต ที่ไม่ผสมธัญพืช (พระมหานิกายส่วนใหญ่ฉันเป็น น้ำปานะได้)

กลุ่มที่ 4 คือ เครื่องดื่มธัญพืชต่าง ๆ เช่น นมถั่วเหลือง น้ำข้าวโพด ผลิตภัณฑ์งานดำ (พระส่วนใหญ่ไม่ฉัน แต่ผู้ที่ถือศีล 8 อาจดื่มได้)

หลักการสำคัญของการดูแลภัตตาหารแก่พระภิกษุอาพาธ คือ อาหารเป็นสิ่งที่ต้องให้ก่อน หรือ ที่เรียกว่า “การประเคน” พระภิกษุจึงจะสามารถฉันได้โดยไม่อาบัติ ในกรณีที่พระภิกษุอาพาธมีสภาพร่างกายและจิตใจที่สามารถรับรู้ปกติ ควรมีการประเคนภัตตาหารให้แก่พระภิกษุอาพาธทุกครั้ง เว้นแต่พระภิกษุอาพาธที่สภาพร่างกายและจิตใจไม่สามารถรับรู้ได้ ควรกล่าวให้ท่านรับรู้ / ได้ยินว่า “ภัตตาหารนี้ ถวายหลวงพ่อ / หลวงพี่ / หลวงตา ฯลฯ นะครับ / นะคะ”

การดูแลผ่านงุ่ม/เครื่องใช้ แก่พระภิกษุอาพาธ

ผ้ากาสาวพัสตร์ถือเป็นสัญลักษณ์และมีความสำคัญของพระภิกษุ ผ้าที่จัดเตรียมไว้สำหรับพระภิกษุอาพาธ ที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลมีเพียงเฉพาะ

จีวร ความหมายตามพระวินัยหมายถึงผ้าทั้ง 3 ผืน ที่พระ ใช้เป็นประจำแต่โดยทั่วไปทุกวันนี้จะหมายถึง เฉพาะผ้าที่ใช้ห่มคลุม ภายนอกที่มองเห็นทั่วไป มีลักษณะเป็นผ้าผืนเล็ก ๆ เย็บต่อกันให้ เป็นผืนใหญ่ตามที่พระ วินัยกำหนด มีสีแตกต่างกันบ้าง โดยพระ แต่ละวัด หรือเขตปกครองสงฆ์ มักจะกำหนดสีจีวรให้พระในสังกัด ใช้นุ่ง ห่มให้เหมือนกันเพื่อความเรียบร้อย แต่ไม่ถึงกับเป็นข้อบังคับ ชัดเจน พระแต่ละรูปยังคงสามารถเลือกห่มผ้าในสีที่ ตนอยากใช้ หรือเปลี่ยนไปใช้บางสีตามกาลเทศะที่เหมาะสมได้

อังสะ มีลักษณะคล้ายเสื้อไม่มีแขน ใช้สวมไว้ห่มหรือด้านใน หรือใช้ปกปิดร่างกายเมื่ออยู่ภายในวัดไม่ได้ ห่มจีวร ปัจจุบันมักเย็บ ให้มีกระเป๋ามีซิปลงไว้ใส่สิ่งของได้เล็กน้อย พระจำนวนไม่น้อยนิยม

ใส่พระเครื่อง ของขลังไว้ หรือใช้เข็มกลัดติดไว้ที่อังสะ ซึ่งควรต้อง ถอดเมื่อจะเอ็กซเรย์บริเวณหน้าอกหรือช่องท้อง

สบง คือ ผ่านึ่ง ลักษณะคล้ายผ้าขาวม้า แต่มีการเย็บพับ ขอบหนาเข้ามาทุกด้าน หรือเย็บต่อเป็นตาราง คล้ายจีวรก็ได้ มัก เลือกใช้สีเดียวกับจีวร

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

โดยทางวินัยถือว่าผ้าทั้ง 3 ชนิดข้างต้น เป็นของโรงพยาบาลที่ถวายให้พระภิกษุอาพาธใช้ร่วมกันเป็นคราวๆได้ ไม่ถือว่าเป็นอาบัติ รวมไปถึงการรักษาทำความสะอาด สามารถนำไปซัก รีด ทำความสะอาดได้ และนำกลับมาถวายคืนแก่พระภิกษุอาพาธ ในกรณีพระภิกษุอาพาธที่มีความเคร่งครัดทางพระธรรมวินัยควรมีการปรึกษาสอบถามรายบุคคล เพื่อให้การดูแลรักษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อควรปฏิบัติต่อพระภิกษุอาพาธ

1. นักศึกษาพยาบาลที่เป็นเพศหญิงขณะเข้าให้การพยาบาล ดูแลทำความสะอาดร่างกาย เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น ไม่ควรอยู่กับพระภิกษุอาพาธตามลำพัง หากจำเป็นควรปิดม่านให้ผู้อื่นมองเห็นและมีผู้อื่นหรือนักศึกษาพยาบาล/เจ้าหน้าที่ชาย 1 ท่าน อยู่ร่วมด้วย โดยเฉพาะขณะทำความสะอาดร่างกายในจุดที่พึงสงวนต่าง ๆ และไม่ควรสัมผัสร่างกายท่านโดยตรง ควรสวมถุงมือ และกล่าวคำขอโทษและขออนุญาตก่อนปฏิบัติการพยาบาลทุกครั้ง
2. การถวายภัตตาหาร ยา (ทั้งยาฉันทน์ หรือ ยาฉีต) สารน้ำต่าง ๆ ตามแผนการรักษา ควรแจ้งให้พระภิกษุอาพาธทราบอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าท่านจะหลับหรือไม่รู้สีกตัวแล้วก็ตาม
3. ตามหลักพระวินัย ไม่อนุญาตให้พระภิกษุไว้หนวด ไว้เครา ไม่ให้ไว้เล็บยาว หากได้รับมอบหมายให้มีการดูแลพระภิกษุอาพาธ ควรช่วยเหลือท่านในการทำทำความสะอาดร่างกาย ปลงผม ปลงหนวด ให้แก่ท่านตามความเหมาะสม และกล่าวคำขอโทษและขออนุญาตก่อนทุกครั้ง
4. พระภิกษุบางรูปขณะอาพาธเล็กน้อย ยังประสงค์ที่จะทำกิจวัตรของท่าน เช่น ทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิ หรือปลงอาบัติ ควรประสานเจ้าหน้าที่ทางโรงพยาบาล ให้อำนวยความสะดวกแก่ท่าน ตามเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เป็นการรบกวนแก่พระภิกษุอาพาธรูปอื่น เพื่อให้พระภิกษุอาพาธได้ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาที่ท่านเคยปฏิบัติมาได้อย่างเหมาะสม

บทสรุป

การส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลพระภิกษุอาพาธภายใต้หลักพระธรรมวินัยถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นการพัฒนาศักยภาพในการฝึกปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลแล้ว ยังเป็นการช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักพระธรรมวินัยทางพุทธศาสนา การเข้าถึงพระภิกษุ การปฏิบัติต่อพระภิกษุขณะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล และลดความกลัว ความวิตกกังวล รวมไปถึงมีความมั่นใจในการให้การพยาบาลพระภิกษุอาพาธ นอกจากจะเป็นการช่วยให้พระภิกษุอาพาธได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อลดความรุนแรง อันตราย และภาวะแทรกซ้อนของโรคแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้พระภิกษุอาพาธที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลรู้สึกอุ่นใจ คลายความวิตกกังวล สามารถปฏิบัติ

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน) ๒๕๖๕

Volume 16 Number 1 (January-June) 2022

วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย

Suan Sunandha Academic & Research Review

ตามพระธรรมวินัยได้ตามความเหมาะสมและตามข้อจำกัดที่พึงปฏิบัติได้ ส่งผลให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตใจ
ของพระภิกษุอาพาธดีขึ้นตามลำดับ

References

- Attaworakun, S., Ngamdee, N., & Cherdsumtia, V. (2019). Monk's health in urban area: The Problem that should be considered. *Vajira Medical Journal: Journal of Urban Medicine*, 63, 177-184 (In Thai).
- Johannes, B. (2001). Buddhism in the Shadow of Brahmanism Handbook of Oriental Studies. *Leiden: Brill*, (pp. 46 – 47).
- Lapthananon, P. (2013). *Ecclesiastical health year 2012*. Bangkok: Charan Sanitwong Printing Co. Ltd (In Thai).
- Pongnumkul, A., Saneha, C., Panithat, K., Na Ayuthdaya, S., & Sangkapong, T. (2011). Nutritional consumption behaviors of Thai monks in Bangkok-noi district, Bangkok metropolitan area. *Journal of Nursing Science*, 29(2), 37-45 (In Thai).
- Priest hospital, Department of Medicine Service. (2017). *Caring of sick Buddhist monks in the hospital*. Bangkok: Art Qualified CO.; LTD (In Thai).
- Thailand Nursing and Midwifery Council. (2011). *Professional Nursing and Midwifery Act B.E. 2525, Revision of the Act B.E. 2540*. Nonthaburi: Golden Point Co., Ltd (In Thai).
- Thamachoti, R. (2019). *Attendant of sick Buddhist monks follows Dharma Discipline (Tripitaka)*. Bangkok: Art Qualified CO., LTD (In Thai).
- Thammachito, V. (2017). *Caring of sick Buddhist monks in the hospital*. Bangkok: Yanapawan (In Thai).

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน) ๒๕๖๕

Volume 16 Number 1 (January-June) 2022